

Pestprotocol Quadratum

Onderdeel van het veiligheidsplan

Inhoudsopgave

1. Inleiding: Waarom een pestprotocol?

2. Plagen en pesten, wat is daar het verschil tussen?

- Begripsbepalingen plagen en pesten
- Voorbeelden van specifiek pestgedrag
 - > Verbaal
 - > Fysiek
 - > Intimidatie
 - > Isolatie
 - > Digitaal pesten
- Betrokkenen

3. Maatregelen en procedure

- Preventieve maatregelen
- Repressieve maatregelen (procedure)
- Hulp aan de betrokken partijen: de vijfsporenaanpak

4. Adviezen aan ouders

5. Relevante telefoonnummers en internetsites

1. Waarom een pestprotocol?

Het bieden van een veilig pedagogisch klimaat voor alle leerlingen is het belangrijkste uitgangspunt van basisschool Quadratum. Dit staat dan ook expliciet in onze missie. Pesten zien wij als een ernstige bedreiging voor de veiligheid. Want waar pesten wordt gedoogd, wordt de veiligheid van de kinderen aangetast. En als een kind zich niet veilig voelt, kan het zich niet optimaal ontwikkelen.

Herkennen, erkennen en actie ondernemen

Daarom willen wij pestgedrag in de eerste plaats voorkomen. Als het zich desondanks voordoet, willen wij het tijdig herkennen, erkennen en gestructureerd actie ondernemen. Quadratum heeft een anti-pestcoördinator benoemd: Marjolijn Selles. Wat doet zij precies?

- Zij zorgt ervoor dat het team op één lijn zit en steeds alle informatie heeft die helpt om pesten te voorkomen.
- Zij bespreekt pest-situaties met het team.
- Zij houdt de ontwikkeling van pestgedrag in de gaten.
- Als het nodig of gewenst is kan zij een adviserende rol spelen bij het omgaan met pestsituaties.

Zo is en blijft voor het hele team duidelijk hoe belangrijk een veilig schoolklimaat is.

Uitgangspunten van ons pestprotocol

- Als pesten plaatsvindt, ervaren we dat als een probleem voor de hele school: voor de gepeste kinderen, de pesters, de zwijgende middengroep, maar ook voor de leerkrachten en de ouders.
- De school heeft de verplichting om pestgedrag te voorkomen en aan te pakken. Dit moet gebeuren door het scheppen van een veilig pedagogisch klimaat. Iedere betrokkene moet begrijpen dat pesten ongewenst gedrag is dat wij absoluut niet accepteren.
- De leerkrachten zijn alert op pestgedrag. Als er sprake is van pesten, moeten zij actie ondernemen.
- Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch aanhoudt, volgen wij de procedure die in dit pestprotocol omschreven staat.
- Het hele team van Quadratum onderschrijft dit pestprotocol.

2. Plagen en pesten - wat is het verschil?

Plagen

We spreken over plagen als het vertoonde gedrag uitnodigt om iets terug te doen binnen een onschuldige sfeer. De kinderen zijn dan gewoon een beetje aan elkaar gewaagd. Het gaat eigenlijk om een spelletje, dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren.

Het heeft zelfs een pedagogische waarde: door elkaar eens goed uit te dagen, leren kinderen elkaars grenzen kennen en leren zij omgaan met conflicten. Een vaardigheid die van groot belang is gedurende het hele leven.

Pesten

Pesten heeft een bedreigend karakter, heeft een negatieve intentie en gebeurt regelmatig. Het tast de veiligheid van de omgeving van een kind aan.

Kortom, plagen gebeurt op basis van gelijkwaardigheid en is incidenteel.

Pesten gebeurt vanuit overheersing, is systematisch en dwingt leerlingen in een bepaalde rol. Het belemmert zowel de pester als de gepeste leerling in zijn gezonde ontwikkeling.

Voorbeelden van specifiek pestgedrag

Verbaal

- > Schelden
- > Dreigen
- > Belachelijk maken, uitlachen, bijvoorbeeld om uiterlijke kenmerken, geaardheid of bij een fout antwoord in de klas
- > Vernederen ("Haal jij alleen maar de ballen, want jij kan toch niet voetballen")
- > Bijnamen geven op grond van persoonlijke kenmerken

Fysiek

- > Trekken, duwen, vasthouden
- > Schoppen, slaan, laten struikelen
- > Krabben, bijten, haren trekken, spugen

Intimidatie

- > Een kind continu achterna lopen of een kind opwachten
- > Iemand de doorgang versperren of klem zetten
- > Dwingen om bezittingen af te geven
- > Een kind dwingen om bepaalde dingen te doen, bv geld of snoep meenemen

Isolatie

- > Een kind buitensluiten, niet mee laten doen
- > Briefjes schrijven om een kind te isoleren of samen te spannen tegen een bepaald kind
- > Zorgen dat het kind niet wordt uitgenodigd voor feestjes en andere leuke dingen

Afpakken of vernielen van bezittingen

- > Afpakken van schoolspullen, kleding of persoonlijke eigendommen
- > Beschadigen of kapot maken van kleding of spullen, bijv. boeken bekladden, schoppen tegen een schooltas, fiets vernielen, etc.

Digitaal pesten

Sommige kinderen pesten elkaar via sociale media, zoals WhatsApp, Snapchat of Instagram. Met name in groepsapps worden regelmatig kwetsende of bedreigende dingen geschreven. Kinderen maken foto's en filmpjes die zij vervolgens verspreiden, tegen de zin van het kind in dat op de foto of in het filmpje te zien is. Veel kinderen praten hier niet over. Ouders en leerkrachten zien vaak niet wat er via de social media gebeurt.

De betrokkenen

Het gepeste kind

Sommige kinderen hebben een grotere kans om gepest te worden dan andere. Dat kan met uiterlijke kenmerken te maken hebben. Soms komt het door bepaald gedrag van een kind, door de wijze waarop het gevoels beleeft of uit.

Gepeste kinderen zijn vaak niet voldoende weerbaar. Het lukt hen (nog) niet om actie te ondernemen tegen pestkoppen, en dat stralen ze ook uit. Vaak zijn ze onzeker in een groep en durven ze weinig of niets te zeggen. Want ze bang zijn om uitgelachen te worden.

Deze angst en onzekerheid worden door het pesten alleen maar groter. Daardoor belandt het kind in een vicieuze cirkel, waar het zonder hulp niet uit komt. Gepeste kinderen voelen zich vaak eenzaam. Ze hebben in hun omgeving soms weinig echte vrienden om op terug te vallen.

De pesters

Kinderen die pesten zijn vaak fysiek en/of verbaal de sterksten uit de groep. Pesters lijken op het eerste gezicht vaak populair te zijn in een klas, maar ze dwingen hun populariteit in de groep af op een negatieve manier. Bij doorvragen blijken kinderen ook vaak juist bang te zijn voor de pester.

Pesters overtreden bewust regels. Ze hebben vaak vaardigheden ontwikkeld om met hun

daden weg te komen. Het profiel van de pester is sterk zelfbevestigend. Hij of zij zet zichzelf neer als iemand met lef, die dat de andere kinderen graag regelmatig laat merken.

Achter dit stoere gedrag gaat vaak juist een onzeker kind schuil. De pester ontleent zijn gevoel van eigenwaarde aan de macht die hij door te pesten over andere kinderen kan verkrijgen. Het komt ook nog al eens voor dat een pestkop een kind is dat in een andere situatie zélf slachtoffer is of is geweest. Om te voorkomen weer het mikpunt van pesten te worden, kan een kind zich in een andere omgeving vervolgens als pester gaan opstellen.

Pesters trekken andere kinderen mee in hun pestgedrag. Ze hebben ook feilloos in de gaten welke kinderen gemakkelijk aan te pakken zijn. De pester stelt de zwijgende meerderheid en de potentiële meelopers voor de keuze: je bent vóór of je bent tegen me. Hier gaat een grote dreiging van uit. Alles is immers beter dan zelf gepest te worden.

Ook pesters hebben op termijn last van hun pestgedrag. Door hun beperkte sociale vaardigheden hebben ze vaak moeite om echte vrienden te maken en vriendschappen te behouden.

De meelopers en de zwijgende middengroep

De meeste kinderen zijn niet direct betrokken bij het pesten. Sommige kinderen blijven bewust op afstand. Andere merken niet eens dat er gepest wordt. En dan zijn er de andere meelopers. Zij doen incidenteel mee, uit angst om anders zelf het slachtoffer te worden.

Het kan ook zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en denken daardoor op de populariteit van de pester mee te liften. De stap om mee te pesten in de grote groep is kleiner. De individuele verantwoordelijkheid en betrokkenheid zijn dan minder.

3. Maatregelen en procedure

Maatregelen om pesten te voorkomen

1. Op Quadratum beginnen we ieder schooljaar met de 'Gouden weken'.

De leerkrachten besteden middels allerlei activiteiten veel aandacht aan het groepsvormingsproces. Hiervoor gebruiken zij onder andere onze methode voor sociaal emotionele ontwikkeling, 'De Vreedzame School'. Die eerste weken zijn cruciaal voor het ontstaan van een positieve sfeer en een veilig klimaat, waarin pesten minder kans krijgt.

In de Gouden weken stelt de leerkracht in overleg met de kinderen uit de groep regels op. Pesten wordt hierin altijd benoemd. Door de regels samen met de kinderen op te stellen, voelen ze zich als groep verantwoordelijk voor het handhaven ervan.

In de hogere groepen maken wij ook afspraken over het omgaan met de sociale media. Deze afspraken moeten helpen om digitaal pesten te voorkomen.

2. De leerkrachten zetten zich in voor een veilig klimaat in hun groep. Hoe doen zij dat?

- Door pesten regelmatig te bespreken en in te gaan op gebeurtenissen in de groep.
- Door de kinderen te stimuleren pesten altijd meteen te melden (dit is geen klikken!).
- Door actie te ondernemen als pesten zich voordoet.
- Door zelf het goede voorbeeld te geven.

3. De kinderen krijgen sociale vaardigheidslessen.

Dit doen wij onder andere met behulp van de methode "De Vreedzame School". Daarnaast gebruiken wij aanvullend lesmateriaal uit de orthotheek en van internet.

4. Het Centrum Jeugd en gezin biedt voorlichting aan rondom sociale media, zowel voor ouders als voor kinderen.

5. We bespreken pestincidenten in het team, net als de afspraken die naar aanleiding van het incident zijn gemaakt. Hierdoor is het team extra alert, ook in vrijere situaties, zoals op het plein.

Maatregelen bij pesten

In de afgelopen jaren hebben wij ervaren dat ieder pestincident op zichzelf staat. We hebben te maken met verschillende persoonlijkheden, omstandigheden, thuissituaties en andere factoren die een kind vormen.

Daarom kiezen wij voor een algemeen pestprotocol dat ons de mogelijkheid geeft om voor iedere specifieke situatie een aanpak op maat te kiezen.

Pesten kan worden opgemerkt en gemeld door verschillende personen:

- het gepeste kind
- een medeleerling
- een ouder
- een leerkracht

Melden van pestgedrag

Het is belangrijk dat leerlingen én ouders pestgedrag melden. Zowel pestgedrag dat de leerling zelf treft als pestgedrag dat de leerling of de ouder bij iemand anders heeft gezien. Wij staan open om naar hen te luisteren. Het melden kan openlijk of anoniem, bij de eigen leerkracht of een ander teamlid.

Wat doen we als het pestgedrag incidenteel is?

- De leerkracht van het kind bespreekt de situatie met de betrokken kinderen. Dit gebeurt soms 1-op-1, soms juist in de groep. Waar de leerkracht voor kiest is afhankelijk van de situatie.
- De leerkracht blijft hierna alert.
- De leerkracht registreert het incident in het leerlingdossier van de gepeste en de pester.
- De leerkracht brengt - afhankelijk van de ernst van het incident - de ouders van de betrokkenen (slachtoffer en pester) op de hoogte.
- De leerkracht noteert eventuele afspraken die naar aanleiding van het pesten zijn gemaakt in het leerlingdossier van de pester en de gepeste.

Wat doen we als het pestgedrag vaker voorkomt?

- De leerkracht bespreekt de situatie met onze anti-pestcoördinator en/of met de directie.
- Hierna volgen zo snel mogelijk aparte gesprekken met de pester en het gepeste kind. Op deze manier proberen wij een goed beeld van de situatie te vormen.
- Anti-pestcoördinator, leerkracht en eventueel directie bepalen samen wie welke acties onderneemt, op welke termijn en met welke personen.
- De leerkracht informeert de betrokken ouders van het gepeste kind en de pester.

- In overleg met de ouders maken wij een stappenplan waarin wij passende maatregelen opnemen.
- De leerkracht meldt de situatie en de gemaakte afspraken aan de betrokken collega's.
- Voor de sancties die nodig zijn tegen de pester, verwijzen wij naar het 'Veiligheidsplan en Time-out protocol' van Quadratum. Hierin staat in detail welke procedure wij bij ongewenst gedrag volgen.
- Herhaald pestgedrag kan uiteindelijk leiden tot schorsing van de desbetreffende leerling.
- De leerkracht zal goed naar de gepeste leerling luisteren en hem of haar - waar mogelijk of nodig - te betrekken in het proces.
- De leerkracht zal aan de pester duidelijk maken dat het ongewenste gedrag niet acceptabel is.
- De leerkracht biedt in eerste instantie de gepeste leerling bescherming.
- De leerkracht spreekt met de pester en zijn ouders én spreekt ook met de zwijgende middengroep en de meelopers. De leerkracht zelf dient ook steun te krijgen. Er wordt dus hulp geboden aan vijf betrokken groepen, de zogenaamde vijfsporenaanpak.

Hulp aan de betrokken partijen: de vijfsporenaanpak

Formulieren en procedures leiden op zichzelf niet tot het verdwijnen van ongewenst gedrag. En de nare gevoelens die pesten veroorzaakt verdwijnen niet zomaar. Hieronder geven we handreikingen voor alle betrokkenen.

1. Hulp aan het gepeste kind

De begeleiding van het gepeste kind is van groot belang. Het kind kan zich verdrietig en eenzaam voelen. Het heeft recht op zorg vanuit de school. De houding van de leerkracht is hierbij essentieel.

Luisteren

Het allerbelangrijkste is dat het gepeste kind zijn verhaal kwijt kan. Het moet merken dat wij zijn verhaal serieus nemen. De leerkracht zal goed naar de gepeste luisteren en hem of haar - waar mogelijk of nodig - betrekken in het proces.

Training of begeleiding

Soms kan het nuttig zijn om een sociale vaardigheidstraining of weerbaarheidstraining te volgen.

Verwerken

Naast het voorkomen van nieuw pestgedrag is ook de nazorg belangrijk. Het kind moet de kans krijgen om het pestgedrag te verwerken. Dit kan gebeuren door regelmatige gesprekken met de leerkracht, de anti-pestcoördinator of de directie. Het doel is zowel het signaleren van nieuwe problemen als het verwerken van de eerdere ervaringen.

Welke hulp nodig is verschilt per kind. Het ene kind is vooral gebaat bij gesprekken. Het andere verwerkt de gebeurtenissen liever door in een schriftje te schrijven of te tekenen. In sommige gevallen adviseren we psychologische hulpverlening.

2. Hulp aan de pester

Ook de pesters hebben behoefte aan hulp. Zij hebben namelijk vaak nog niet goed geleerd om op de juiste manier met hun eigen gevoelens en met andere mensen om te gaan. Daarbij hebben zij hulp nodig.

Oorzaak

In gesprekken met de pester proberen wij de oorzaak van het pesten boven water te krijgen. Hierbij hebben we aandacht voor mogelijke onderliggende problematiek die aangepakt moet worden.

Duidelijkheid

Daarnaast moet de pester duidelijk krijgen welke stappen wij ondernemen als hij/zij zich niet houdt aan de gemaakte afspraken.

Training of begeleiding

Ook voor de pester kan een sociale vaardigheidstraining zeer zinvol zijn, net als een cursus over het omgaan met agressie.

3. Hulp aan de zwijgende middengroep en de meelopers, in de vorm van het mobiliseren van deze groep

Het is erg belangrijk om de zwijgende middengroep in beweging te krijgen. Dit doen wij vooral door middel van groepsgesprekken. De methode De Vreedzame School biedt lessen in sociale vaardigheden die aansluiten bij dit thema.

Duidelijk standpunt

Als de middengroep een duidelijk standpunt inneemt, heeft de pester minder te vertellen binnen de groep. De leerkracht moet niet alleen voor het gepeste kind, maar ook voor deze middengroep een gevoel van veiligheid en vertrouwen geven.

Groepstraining

In bepaalde gevallen organiseert de school een groepstraining door externe docenten, gericht op het verbeteren en versterken van de groepsdynamiek.

4. Hulp aan de ouders

Ouders van de gepeste

Voor de ouders van het gepeste kind is het van groot belang dat de school hen steunt. Zij moeten weten dat we het pesten niet alleen serieus nemen, maar ook aanpakken. Wij overleggen met hen de aanpak en de begeleiding van hun kind, bespreken de maatregelen en de consequenties van het pesten.

Ouders van de pester

De ouders van de pester brengen wij op de hoogte van de situatie. Zij moeten weten welk gedrag hun kind vertoont en welk effect dit heeft op anderen. Samen met hen zoeken wij

naar mogelijke onderliggende oorzaken van dit gedrag.

Ouders van de middengroep

De ouders van de zwijgende middengroep en de meelopers moeten zich bij de leerkracht kunnen melden als zij merken dat er een kind gepest wordt. Praten over pesten is fundamenteel iets anders dan klikken! Ouders kunnen hun kind daarin ondersteunen en begeleiden. Indien nodig kunnen wij een ouderbijeenkomst organiseren die iedereen de kans geeft om dieper op het onderwerp in te gaan.

5. Hulp aan de leerkracht

De leerkracht heeft hulp nodig om een goede begeleiding te kunnen geven. Het belangrijkste zijn regelmatige gesprekken met de anti-pestcoördinator en met het team. Ook in vakartikelen en handleidingen van methodes zijn veel tips en adviezen terug te vinden.

Enkele ideeën voor de begeleiding van de pester:

- een boek lezen over pesten
- een excuusbrief laten schrijven aan het gepeste kind
- werkstuk maken over pesten
- uitsluiten van bepaalde activiteiten om pestgedrag minder kans te geven
- een rollenspel laten spelen, waarbij de pester de rol van het gepeste kind heeft

Goed omgaan mét en voorkomen ván pesten is voor ons als team uitermate belangrijk. Wij blijven over dit onderwerp met elkaar in gesprek.

4. Adviezen aan ouders

Adviezen aan ouders van gepeste kinderen:

- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken. Eventueel kunt u bij de pestcoördinator /directie terecht.
- Neem de tijd voor uw kind en luister; lees samen een boek en bekijk samen met uw kind websites over pesten.
- Als u van uw kind er met niemand over mag praten, probeer uw kind ervan te overtuigen dat praten juist oplossingen kan bieden. Maak uw kind duidelijk dat de school het voorzichtig zal aanpakken.
- Wees positief tegen uw kind en stimuleer zijn zelfvertrouwen.
- Stimuleer uw kind tot het doen van die dingen waarin het goed is en kan uitblinken.
- Houd de communicatie open, blijf dus in gesprek met uw kind. Doe dat niet op een negatieve manier, maar geef adviezen om aan het pesten een einde te maken. Een negatieve manier van vragen is bijvoorbeeld: 'Wat is er vandaag weer voor ergs gebeurd?' of 'Deed jouw klasgenoot vandaag wéér zo vervelend?'
- Laat uw kind opschrijven of tekenen wat het heeft meegemaakt. Dit kan helpen emoties te uiten en te verwerken.
- Laat uw kind deelnemen aan een sociale vaardigheidstraining/weerbaarheidstraining. De pestcoördinator weet hiervoor geschikte instanties.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, kunt u contact opnemen met de ouders van de pester en voorzichtig vragen er met hun kind over te praten. Gebruik daarbij als argument dat elk kind op straat veilig moet kunnen zijn. Niemand zal dat ontkennen.
- Wordt uw kind op de sportclub gepest door leeftijd of klasgenoten, vraag dan de leiding aan het pesten aandacht te besteden en met de kinderen te bespreken dat ieder kind op de club veilig moet zijn.
- Indien er sprake is van digitaal pesten: probeer in de gaten te houden wat uw kind op zijn computer en mobiel doet.

Adviezen aan ouders van kinderen die pesten:

- Neem het probleem serieus.
- Raak niet in paniek. Uw kind is niet de enige pester.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak van het pesten te komen.
- Ga in gesprek met de leerkracht/anti-pestcoördinator of directie.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet. Besteed aandacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport, zodat het kind genoodzaakt wordt om te gaan met anderen en leert samen te werken.
- Bekijk websites over pesten, lees er samen boeken over.
- Laat uw kind deelnemen aan een sociale vaardigheids- of een weerbaarheidstraining. De anti-pestcoördinator weet hiervoor geschikte instanties.
- Indien er sprake is van digitaal pesten: probeer in de gaten te houden wat uw kind op de computer en mobiel doet.

5. Relevante telefoonnummers en internetsites

Voor leerlingen is er de kindertelefoon: 0800-0432

De medewerkers bieden dagelijks tussen 11 en 21 uur hulp, advies of gewoon een luisterend oor. De kindertelefoon is gratis en het nummer verschijnt niet op de factuur van de telefoonmaatschappij. De kinderen kunnen dus echt anoniem bellen.

Enkele nuttige links:

www.jeugdinformatie.nl

www.pestweb.nl

www.zapp.nl/tegenpesten

www.moed.nl

pesten.startkabel.nl

www.pestforum.nl

www.schoolenveiligheid.nl

www.weetwatjetypt.nl (over internetpesten)